

GOVERNMENT OF NEPAL

EUROPEAN UNION

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

खुर्सानी खेती प्रविधि

ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना, तेस्रो चरण

FCG.

उपयुक्त ठाउँ तथा वातावरणको छनौट:

खुर्सानी खेतीको लागि न्यानो हावापानी, सुक्खा र गर्मी मौसम उपयुक्त हुन्छ । तराईको लागि हिउँदे र पहाडमा गर्मी तथा वर्षे बालीको रूपमा खेती गरिन्छ ।

ध्यान दिनु पर्ने: तापक्रम ३८ डिग्री सेन्टिग्रेड भन्दा माथि र आर्द्रता कम भएमा फूल र फल कम लाग्छ ।

जातहरू

उन्नत जातहरू: ज्वाला, सुर्यमुखी, यात्सुफुसा, चन्द्रमुखी, जी-४

बर्णशङ्कर जातहरू: एनएस १,७०१, एनएस १,७११, कर्मा ७५७, कर्मा ७७७, नेपा हट, आकाश, ओमेगा, सुपर तारा, प्रिमियम, मार्सल आदि ।

नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन

- ☞ जमीन राम्रो संग खनजोत गर्ने, डल्ला फुटाउने, माटो मसिनो बनाउने र भारपात हटाउने । एक मिटर चौडा, आवश्यकता अनुसार लम्बाई र १५ से.मी. उचाईको ब्याड बनाउने ।
- ☞ नर्सरीको लागि दोमट माटो उपयुक्त हुन्छ । यदि चिम्टाइलो माटो छ भने माटोमा केही बालुवा मिसाउने । प्रति १० वर्ग मिटरका लागि कम्तिमा ५० के.जी. राम्ररी पाकेको गोबर मल मिसाउने ।
- ☞ माटोको निर्मलीकरण गर्न तयार भएको ब्याडमा हजारिले १५ से.मी. गहिरा सम्म राम्ररी भिज्ने गरी सादा पानीले भिजाउने र सेतो प्लाष्टिकले कम्तिमा ३ सातासम्म ब्याडमा हावा नपस्ने गरी बन्द गर्ने ।

- बिउ रोप्दा हार देखि हार ५-६ से.मी. र बोट देखि बोट २-३ से.मी. को फरकमा एक एक वटा बिउ रोप्ने र बिउ दरको लागि उन्नत भए प्रति रोपनी ३० ग्राम (प्रति कट्टा २० ग्राम), बर्णशङ्कर भए प्रति रोपनी १० ग्राम (प्रति कट्टा ६.६ ग्राम), बेर्ना भए प्रति रोपनी २,०००-२,५०० बोट (प्रति कट्टा १,३००-१,६५० बोट) ।
- चिसो र बर्षाको पानी बाट बचाउन प्लाष्टिकको गुमोज र छाप्रो बनाउने ।
- २०-२५ दिनमा बिरुवा ४-५ पाते भएपछि साँभ्रपख बारीमा सार्ने ।

नोट: बेर्ना सार्ने समय उच्च पहाडमा चैत-बैशाख, मध्य पहाडमा माघ-चैत्र र तराई, खोँच अनि बेशीमा भदौ-असोज । त्यसैले बेर्ना सार्ने समय भन्दा २०-२५ दिन अगाडि नर्सरी राख्ने ।

बारी व्यवस्थापन

- ३-४ पटक राम्रोसँग जोती भारपात निकाली माटोलाई बुर्बुराउँदो बनाई सम्याउने ।
- बर्षातको समयमा ड्याडमा मात्र बिरुवा सार्ने । बिरुवा नसरे सम्म दैनिक ठिक्क मात्रामा पानी दिनु पर्छ । पानी निकासको पनि व्यवस्था मिलाउनु पर्छ ।
- ड्याडमा हारको दुरी ६० से.मी. र बोट देखि बोटको दुरी ४५ से.मी.मा रोप्ने ।
- बेर्ना सारेको ३-४ दिन भित्र बेर्ना मरेको ठाउँमा नयाँ बेर्ना सार्ने ।
- खुर्सानी बारीमा भारपात हटाएर माटो खुकुलो बनाई राख्न २-३ पटक गोडमेल गरी उकेरा लगाउने ।

ध्यान दिनु पर्ने: बारीमा बेर्ना सार्दा नर्सरीमा जुन गहिराईमा बेर्ना गाडिएको थियो त्यहि गहिराई सम्म मात्र पुर्ने, धेरै गहिरो गाडेमा बेर्ना मर्छ ।

मल खाद व्यवस्थापन

- कम्पोष्ट मल प्रति रोपनी १,००० देखि १,५०० के.जी प्रयोग गर्ने ।

- ☞ रासायनिक मल प्रयोग गर्ने भए प्रति रोपनी डि.ए.पी ७ के.जी, म्युरेट अफ ४ पोटास के.जी. र यूरिया ७ के.जी प्रयोग गर्ने ।
- ☞ यूरियाको प्रयोग गर्दा ३.५ के.जी. जमीनको अन्तिम तयारी गर्दा माटोमा मिसाउने । बाँकी यूरिया लाई बराबर दुई भाग गरि बेर्ना सारेको ३० र ६० दिनको फरकमा दुई पटक हाली माटोले पुर्ने र सिँचाई गर्ने ।

सिँचाई तथा निकास

- ☞ मौसम र आवश्यकता अनुसार ३ देखि ४ पटक ड्याडको आधा भाग भिज्ने गरी सिँचाई गर्ने ।
- ☞ युरिया मल दिएपछि र गोडमेल पछि सिँचाई गर्ने । बिरुवाको फेदमा पानी जम्न नदिने ।

बाली लिने

- ☞ जात अनुसार बेर्ना रोपेको करिव ३ महिनाबाट सुरु गरी ८ महिना सम्म खुर्सानी टिप्न सकिन्छ ।
- ☞ भेट्नुमा काठ पसेको हरियो चम्किलो खुर्सानी टिप्ने ।
- ☞ खुर्सानीको जात र व्यवस्थापन अनुसार प्रति रोपनी ५००-८०० के.जी. उत्पादन हुन्छ ।

सम्पर्क

परियोजना सहयोग इकाई:

अमरगढी नगरपालिका - ५, डडेल्धुरा, सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
 फोन: + ९७७ -९६-४९०४९३/४९०४९४
 फ्याक्स: + ९७७ -९६-४९०४९५
 ईमेल: info@rvwrmp.org.np

www.rvwrmp.org.np

सम्पर्क कार्यालय:

मानभवन, जावलाखेल, ललितपुर, नेपाल
 फोन: + ९७७-९- ५५५०६२८/५५४३३०९
 फ्याक्स: + ९७७-९-५५२९४९७

प्राविधिक सहयोग इकाईहरु: अछाम,, बैतडी, बझाङ्ग, बाजुरा, डडेल्धुरा, दैलेख, दार्चुला, डोटी, हुम्ला र कैलाली

“यो सामग्री युरोपेली संघ र वैदेशिक मामिला मन्त्रालय, फिनल्याण्ड समेतको आर्थिक सहयोगमा उत्पादन गरिएको हो । यसमा व्यक्त गरिएका दृष्टिकोणहरुले युरोपेली संघ वा वैदेशिक मामिला मन्त्रालय, फिनल्याण्डको आधिकारिक धारणा प्रतिबिम्बित गर्दैन ।”